

ABONNEMENT:

Pour un an 350 Piastres
Edition spécial. 500 ptrs.

ADRESSE:

«İdjtihad» Constantinople

Téléph. St. 865

XXIV ème ANNÉE

1 Avril 1929 No. 270

TÜRKÇE VE FRANSTZCA

İLMÎ, EDEBÎ, İKTİSADÎ, SANA'Î,
SIHHÎ MECMU'A

Aboneman: Seneliği [24
nüsha]Türkiye için 2bu-
çuk, haric için 3 buçuk,
Âlâ kâğıdı 5 liradır.

İdarehanesi:

Cıgaloğlunda İctihad Evi

Tarihi te'sisi:

1904 — Genève

Yirmi dördüncü sene

No. 270—1 Nisan 1929

AMELİ RUHİYAT

Dr.G. Le Bon un yeni kitabını okurken, her zaman olduğu gibi şedid bir haz duydum; Çünkü mülâhazalarının her biri hakikat ihtiva ediyor muhayyileye yeni ufuklar açıyor. Müellif medeniyetlerin seyrlerine istikamet veren dinî, siyasî, içtimâî i'tikadları ve tarihe klavuzluk eden hissî ve sirrî mantıkları ortaya koymakla iktifa etmiyor, aynı zamanda bize hücum, bizi muhasara eden derdlere karşı kullanılabilecek devaları da gösteriyor.

. . . Her vecizesi bir fikirler tarzı tefsifi olan ve bütün bir kitap vücuda getirmeğe muktazi levazımı verebilen bu hayranîyet verici cildde her satır, hirzi can edilmeğe ve nazarı dikkata arz olunmağa layiktir.

Professeur Albert Robin
de l'Académie de Médecine

* *

Ahlâkî, siyasî, iktisadî avakibile harb bizi öyle bir teşevvüşe batırdı ki endişelere ta'ma olmakdayız ve vaziyeti haliyemizin dıcret engiz mes'elesi üzerinde müfekkiye mihlanıp kalmaktadır.

Dr.G.Le Bon izah ediyor ki ilimlerin yeni inkişafı tarihin ibtidalarından beri, insanların amellerini sevk ve idare eden hissî, sirrî ilcâlara tamamen zıd olan bir takım iktisadî icâbat doğurmuştur. Ve bu ziddiyet halı hazır muvazenesizliğin sebeblerinden biridir.

Dr. Gustave Le Bon te'kid ediyor ki devrimiz, vaktile cihanı idare etmiş olan irsî te'sirat ile ilmî keşfiyatdan mutahassıl icâbat arasında irticac etmektedir.

Roland de Lares (Le Matin d'Anvers)

* *

Derin bir mütefekkir olan «G. Le Bon»ın yeni bir kitabı daima eyi bir ni'mettir, eyi bir hüsnü talî'dir.

Bu kitap bilhassa zevk ve lezzetle okunacak, çünkü zamanı hazırların şü'uumunu ve devri hazırı bu kadar karışık ve dic-

ret engiz kılan ma'nevî kuvvetler munaza'atını cümle hikemiyeler şekli altında tefsif etmektedir.

Müellifin ma'şerî psikolocyaya te'alluk eden hususatdaki bi manend salahiyeti, yaşadığımız zamanın büyük Amillerine dair bi hude tahfiflerde bulunmaksızın, dermeyan ettiği re'ylere müstesna bir kıymet vermektedir.

Bu salahiyet, ferdalara a'id mantikî manzarlar olan enzar (Pronostics)lar dermayan edebilmesine de müsait olmaktadır.

JOURNAL SAVOIR

* *

Bu kısa mülâhazalar mecmuasında Dr. G. Le Bon devrimizi bi huzur eden büyük vak'alar ve «Sa'eti hazıranenin kararsızlıkları» hakkında mutalaalarını toplamıştır. Politika, harbler, ittifaklar, hayat, hukuk, ahlak, dinler, felsefeler, mülâhazalar hakikaten yüksek bir fadlî kemal [Sagesse] evradıdır. Bütün insanlar bu felsefeyi anlayabilselerdi hayat artık ma'kul bir şey bilirdi. Fakat bizzat G. Le Bon ın dediği veçhile «kavmlerin hayatlarını alt üst eden büyük hadiselerin nasıl doğduğunu anlamak istenildiği vakit, hissî ve sirrî kuvvetlerin aklı kuvvetlere hakimiyeti hatırdan çıkarılmamalıdır.

Jean de Gourmont Mercure de France

* *

Dr. G. Le Bon ın «Sa'eti hazıranın kararsızlıkları» adile neşr ettiği son kitapdan müfrez işte bir sade hakikatler demeti:

Politikada bi taraflık gayri mümkündür çünkü bi taraf kimse bütün fırkaların hatta men-sub olmuş olduğu fırkanın kendi aleyhine dönmüş olduğunu görür.»

Kavmler kendilerinin galiblerine fa'ik oldukları kanaatinde bulunurlarsa, mağlubiyette arzı teslimiyet etmezler[Yani mağlup olduklarına kail olmazlar] Binaen aleyh bir jermen ahzi sar teşebbüsü mustakbel tarihin en kat'î hadiselerinden olarak nazarı i'tibare alına bilir.»

Cihanı hazırım muvazenesizlik halinde «terki teslihat» ta'biri esaretin müteradifidir.

«Kavmler bilhassa ümidle yaşarlar, tekâmül ve inkişaflarından başlıca maksad kuvvetlerini gaib eden eski ümidlerin yerine yenilerini ikame etmektir»

Muhtelif kavmler arasındaki kin ne kadar şedid olursa olsun hiç bir zaman bir kavmin siyasi fırkaları arasındaki kin kadar şiddetli olmaz.»

Fazla zi kudret bir müttefik ba'zan açıkdan açığa bir düşmandan daha korkunç dur.

Paul Alain (Le Radical)

Mazinin o ansiklopedik, yani her nevi malûmatı muhit ve muhtevi dimağlarından birini tasavvur etmek istediğimiz zaman mutlaka hatıra Dr. G. Le Bon gelir. Tarih Psikolocya, Felsefe, Fizik... Gustave Le Bon bunların cümlesine infazı nazar etdi.

Sahesini değiştirmekle fa'aliyeti taze hayat buldu. Bir calibi merak adam belki en merak edilecek, en cazip ilmi adamıdır. Bence bundan daha güzel sena yoktur. Merak ediş, anlamak merakı zekânın en âli şeklidir.

Size sorarım hem halk girdibadı içinde bir nevi «Mysticisme»i ortaya koyan «Ruhul Cemahir» hem de yeni «Doktör Faust»in [yani «G. Le Bon»ın] madde ile enerji [énergie] arasına - ta'bir caiz ise - bir köprü atdığı o «Evolution de la Matière»i ancak o yazı bilirdi. Pek bi karar şanlı sukutu hayaller ve dicret engiz tehditlerle pek mahmul ve muhat olan bu mes'eleler «Gustave Le Bon»ı lâkayd bırakamadı.»

J. J. Brousseau (Exelsior)

* *

Bilgilerimizin hali hazırında eski içti maî mesned [armature] leri tezelsüle uğratmış olan hercümerlerden sonra hukuk ehlak, müessesat ve bahusus medeniyetlerin seyrine rehberlik etmiş olan vebu seyre halâ rehber olmakta devam eden dinî, siyâsî, içtimaî i'tikadlar hakkında ne fikirler edini le bilir?».

Bu mes'eleleri ta'mik etmek ve bunlara cevap vermek için bir çok cildler iktiza ederdi.

G. Le Bon hususî vakı'a [cas] ların menşe'i bülunan ve şimdi düsturlar halinde ifadesi [yani formuler edilmesi] mümkün olan esasî prencipler meydana çıkarmak istedi.

Louis Payens (Patrie)

«SOLMAYAN GÜZELLİKLER» den APPARITION

La lune s'attristait. Des sêraphins en pleurs
Rêvant l'arche aux doigts dans les calmes des fleurs,
Vaporeuse, tiraient de mourantes violes
De blancs sanglots glissant sur l'azur des corolles
— C'était le jour béni de ton premier baiser.
Ma songerie aimant à me matyriser
S'enivrait savamment du parfum de tristesse
Que même sans regret et sans déboire laisse
La cueillaison d'un rêve au cœur qui l'a cueilli.
J'errais donc l'œil rivé sur le pavé vieilli
Quand avec du soleil aux cheveux, dans la rue
Et dans le soir tu m'es en riant apparue
Et j'ai cru voir la fée au chapeau de clarié
Qui jadis sur mes beaux sommeils d'enfant gaté
Passait, laissant toujours de ses mains mal fermées
Neiger de blancs bouquets d'étoiles parfumées.

S. MALARMÉ

MUTALA'A:

Bu manzume S. Mallarmé nin en güzel ve en anlaşılır eseridir; hayret olunmaya layıktır ki (Les Poètes d'Aujourd'hui) yé bu nefis parça alınmamışdır.

Şi'ir tecrübesi

ERİŞ

Doğuda kızılıklar belirdi yavaş yavaş,
Uçarken kişnemeler kılıçlar kana kandı.
Çığnedik bir orduyu zafere erdi savaş;

* *

Çıplak at sırtlarında bağr açık bir andı
Batıya varmak için bin şimşekden hız aldık
Çınlayan nağralarla bozgun ülkeye daldık

* *

Soluğumuz kasırğa yıldırım nal ateşi,
Bulutlara katıldık yükseldi tan güneşi,
Murada erdik artık uyuyanlar uyandı.

FEHİN OGUZ